

Pitäjänmäen lastenkodin avustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ myöntää yleisistä käyttövaroistaan 3 000 000 mk:n suuruisen avustuksen Helsingin diakonissalaitoksen ylläpitämän Pitäjänmäen lastenkodin toiminnan v:n 1948 tappion peittämiseen.

7. Erinäisiä sosiaalisia tehtäviä koskevat asiat

Oikeusaputoimisto. Oikeusaputoimiston v:n 1948 määrärahoja Siivoaminen ja Tarverahat päätettiin²⁾ sallia ylittää vastaavasti 80 mk ja 25 000 mk.

Työnvälitystoimisto. Työnvälitystoimiston toiminnalle oli ollut huomattavana epäkohtana se, että toimiston osastot oli sijoitettu neljään eri paikkaan. Näin hajanainen sijoitus oli erikoisesti valvonnan kannalta epäedullinen, mutta se oli myös omiaan nostamaan hallintomenojen kustannuksia. Kun ravintolaosaston käytössä olevaa huoneistoa tarvittiin kaupungin muihin tarkoituksiin, kaupunginhallitus oli antanut³⁾ laadituttua luonnospiirustukset Aleksanterinkadun tontille n:o 2 rakennettavaa työnvälitystoimiston lisärakennusta varten, jotka kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴⁾ oikeuttaen kaupunginhallituksen hyväksymään ne muutokset, jotka lopullisia piirustuksia laadittaessa mahdollisesti osoittautuvat tarpeellisiksi.

Työnvälityslautakunnan ja sen toimiston v:n 1948 määrärahoja Tilapäistä työvoimaa ja Ammatinvalintakomitean käyttöön päätettiin⁵⁾ sallia ylittää vastaavasti 2 678 mk ja 34 394 mk.

Työnvälityksen harjoittamisluvat. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle päätettiin antaa puoltavat lausunnot seuraavien yhdistysten anomuksista saada harjoittaa työnvälitystä:

Suomen lakimiesliiton anomuksesta saada edelleen 5 vuoden aikana harjoittaa työnvälitystä jäsenyhdistyksiinsä kuuluville lakimiehille⁶⁾;

Suomen farmaseuttiliiton anomuksesta saada edelleen harjoittaa työnvälitystä jäsenilleen hyväksytystä maksusta⁷⁾;

Tuberkuloosiliiton anomuksesta työnvälityksen harjoittamiseen tuberkuloottisten työhön sijoittamiseksi⁸⁾; sekä

Medicinarklubben Thorax yhdistyksen anomuksesta saada edelleen 3 vuoden aikana harjoittaa maksullista työnvälitystä jäsenilleen⁹⁾.

Urheilu- ja retkeilytoimisto. Urheilu- ja retkeilytoimistoon päätettiin¹⁰⁾ perustaa tammikuun 1 p:stä 1950 lukien 25 palkkaluokkaan kuuluva kenttämestarin virka.

Naispuolisen liikunnanohjaajan viran perustamista urheilu- ja retkeilytoimistoon koskeva kaupunginhallituksen esitys hylättiin¹¹⁾.

Urheilu- ja retkeilymäärärahat. Seuraavia v:n 1948 urheilu- ja retkeilymäärärahoja päätettiin⁵⁾ sallia ylittää alla mainitun verran: Tilapäistä työvoimaa 192 191 mk ja Tarverahat 56 839 mk; kansanpuistojen määrärahoja Tilapäistä työvoimaa 1 957 006 mk, Puhtaanapito 8 862 mk, Kaluston kunnossapito 49 593 mk, Vaatteiden pesu 1 745 mk, Korjaukset 43 680 mk, Eläinten osto 255 185 mk ja Korkeasaaren moottorivene 87 765 mk; urheilulaitosten määrärahoja Tarverahat 51 572 mk, Viitoitetut hiihtoladut 14 288 mk, Vartiointi ja rahastus 97 812 mk, Pallokenttä 5 384 mk, Soutustadion 122 391 mk, Ratsastushalli ja ratsastuskentät 658 806 mk, Kunnallinen urheiluneuvonta 31 206 mk, Uimalaitokset, soutu- ja ratsastusstadion, velodromi, urheilupaviljongit ym. 47 047 mk ja Liitosalueiden urheilukenttien ja uimarantain ym. rakennukset 45 117 mk; sekä avustusmäärärahaa Uimakoulujen apumaksut 1 430 mk.

V:n 1948 lisätalousarvion pääluokan Sekalaiset yleiset menot luvun Käyttövarat momentille Olympiakisojen järjestelyä varten, kaupunginhallituksen käytettäväksi jäänyt säästö päätettiin¹²⁾ siirtää kertomusvuonna käytettäväksi.

Caponier Delwigin ympäristön kunnostaminen Suomenlinnassa. Kaupunginvaltuusto päätti¹³⁾, että v:n 1950 talousarvioon merkitään 700 000 mk:n suuruinen määräraha

¹⁾ Kvsto 4 p. toukok. 232 §. — ²⁾ S:n 9 p. helmik. 89 §. — ³⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 167. —

⁴⁾ Kvsto 30 p. marrask. 625 §. — ⁵⁾ S: 9 p. helmik. 89 § ja 2 p. maalisk. 125 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. toukok. 258 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. kesäk. 327 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. syysk. 446 §. — ⁹⁾ S:n 21 p. jouluk. 655 §. — ¹⁰⁾ S:n 28 p. syysk. 452 §. — ¹¹⁾ S:n 30 p. marrask. 617 §. — ¹²⁾ S:n 19 p. tammik. 44 §. — ¹³⁾ S:n 26 p. lokak. 526 §.

Caponier Delwigin ympäristön kunnostamista varten ja että yleisten töiden lautakunta oikeutetaan käyttämään tämä määräraha jo kertomusvuonna.

Laiturin rakentaminen Suomenlinnan ns. Kuninkaanportin läheisyyteen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, että v:n 1950 talousarvioon merkitään 2 500 000 mk:n suuruinen määräraha laiturin rakentamista varten Suomenlinnan ns. Kuninkaanportin läheisyyteen satamarakennusosaston laatimien n:o:lla 5 592 ja 5 605 merkittyjen piirustusten mukaisesti sekä että määräraha saadaan käyttää jo kertomusvuonna.

Urheilukenttien keskusvaraston perustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ merkitä kertomusvuoden talousarvioon tehtävään muutokseen 2 600 000 mk:n suuruisen määrärahan Mäkelän varastoalueen korttelin n:o 6 kunnostamista varten urheilulaitteiden irtokaluston ja tarveaineiden varastopaikaksi sekä tarvittavien varastosuojien rakentamista varten oikeuttaen yleisten töiden lautakunnan heti käyttämään määrärahaa.

Pirkkolan uimalammikon rakentaminen ³⁾. Hyväksyen kaupunginhallituksen toimenpiteen, jolla kaupunginkassasta oli myönnetty ennakkona 470 000 mk Pirkkolan uimalammikon viimeistelytöitä varten kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ merkitä mainitun suuruisen määrärahan v:n 1950 talousarvioon tarkoitusta varten ja oikeuttaa yleisten töiden lautakunnan käyttämään määrärahan jo kertomusvuonna.

Kaupungin uimarantojen kunnostamista koskeva v:n Hakulisen ym. aloite päätettiin ⁵⁾ lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Lomanvieto- ja kesävirkestystoiminta. Kaupunginhallituksen kehoitettua ⁶⁾ urheilu- ja retkeilylautakuntaa jatkuvasti kiinnittämään huomiota kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin sekä heidän perheenjäsentensä ja kaupungin muidenkin asukkaiden lomaviettomahdollisuuksien kehittämiseen ja tekemään siitä aiheutuvia aloitteita ja kaupungin eri hallintoelimissä käsiteltäviksi tulevia esityksiä urheilu- ja retkeilylautakunta oli huomauttanut, että olisi syytä jo kertomusvuoden kesäksi saada lomatoimintaa varten määräraha. Lautakunnan mielestä olisi tällä kerralla järjestettävä ilmainen 14 vuorokauden loma 60:lle kaupungin suurperheisten ja vähävaraisten viranhaltijain sekä työntekijäin perheenjäsenelle, etupäässä perheenäideille. Lisäksi olisi annettava 60 lapselle matka-avustusta, jotta heidät voitaisiin lähettää maaseudulle tuttavien tai sukulaisten luo äitien lomavieton ajaksi, mikäli heitä ei muuten voida huoltaa. Kun kaupungilla ei toistaiseksi ole omaa lomakylää tai -kotia, olisi varattava kyseinen määrä lomaviettopaikkoja Lomaliiton ja Svenska semesterförbundet nimisen liiton laitoksista. Lautakunta oli laskenut tällaisten järjestelyjen kokonaiskustannuksiksi 350 000 mk. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ myöntää yleisistä käyttövaroistaan urheilu- ja retkeilylautakunnan käytettäväksi 350 000 mk kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin perheenjäsenten lomavieton järjestämiseen kertomusvuonna.

Komitea, jonka kaupunginhallitus oli asettanut ⁸⁾ tutkimaan eri yhdistysten lomavietto- ja kesävirkestystoiminnan avustuskysymystä, oli huomauttanut, että sellaisille järjestöille ja yhteisöille, jotka v:n 1948 kesänä olivat järjestäneet kesänviettoa helsinkiläisille lapsille ja vanhuksille, olisi myös kertomusvuonna myönnettävä kaupungin apuraha. Komitea oli arvioinut hoitopäivien lukumäärän kertomusvuonna 200 000:ksi, mikä merkitsi n. 4 000 000 mk:n suuruisen avustuksen myöntämistä. Avustusmäärärahasta olisi 2 168 240 mk tarkoitettu käytettäväksi yksityisten yhdistysten ja järjestöjen avustamiseen ja 1 771 760 mk opettajayhdistysten ja lastentarhojen kesäsiirtolatoimintaan. Kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ myöntää yleisistä käyttövaroistaan, niitä ylittäen 4 000 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi lomavietto- ja kesävirkestystoiminnan tukemiseen kertomusvuonna.

Uimaseurojen avustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁰⁾ oikeuttaa urheilu- ja retkeilylautakunnan ylittämään v:n 1948 talousarvion pääloukan Erinäiset sosiaaliset tehtävät lukuun Urheilu ja retkeily sisältyvää määrärahaa Uimakoulujen apumaksut 140 000 mk lisäavustusten myöntämistä varten uimaseuroille v:n 1948 kesäkauden tappioiden osittaiseksi peittämiseksi sekä uimaharjoitusten ja -opetuksen järjestämiseksi uimahallissa.

¹⁾ Kvsto 30 p. marrask. 631 §. — ²⁾ S:n 18 p. toukok. 268 §. — ³⁾ Ks. v:n 1948 kert. I osan s. 20. — ⁴⁾ Kvsto 7 p. syysk. 430 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. syysk. 440 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1948 kert. I osan s. 187. — ⁷⁾ Kvsto 13 p. huhtik. 186 §. — ⁸⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 121. — ⁹⁾ Kvsto 18 p. toukok. 267 §. — ¹⁰⁾ S:n 19 p. tammik. 31 §.

Kelkkamäen ja jääkentän rakentamista Pasilaan koskeva vtn Hopeavuoren ym. aloite päätettiin ¹⁾ lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kansanhuoltotoimisto. Kaupunginvaltuuston myönnettyä ²⁾ kansanhuollonjohtaja E. Uskille hänen pyytämänsä virkaeron helmikuun 1 p:stä 1949 lukien valittiin ³⁾ kansanhuollonjohtajaksi apulaiskansanhuollonjohtaja, kenraalimajuri V. V. Svanström. Kansanhuoltoministeriö ⁴⁾ valtuuston päätöksen helmikuun 5 p:nä.

Valtioneuvosto oli huhtikuun 7 p:nä 1949 kumonnut polttoainepäällikön asettamisesta kuntiin lokakuun 11 p:nä 1941 ja eräitten huoneistojen lämmittämisestä koskevista määräyksistä joulukuun 2 p:nä 1943 annetut valtioneuvoston päätökset. Koska mainittujen päätösten nojalla asetetut polttoainepäälliköt eivät näin ollen enää olleet tarpeellisia, kansanhuoltolautakunta oli päättänyt lakkauttaa polttoainepäällikön ja hänen varamiehensä virat kesäkuun 1 p:stä 1949 lukien. Kaupunginhallitus ilmoitti toukokuun 12 p:nä 1949 hyväksyneensä kansanhuoltolautakunnan päätöksen. Ilmoitus merkittiin ⁵⁾ tiedoksi.

Seuraavia kansanhuoltolautakunnan ja sen toimiston v:n 1948 määrärahoja päätettiin ⁶⁾ sallia ylittää alla mainitun verran: Tilapäistä työvoimaa 160 866 mk, Tarverahat 1 116 662 mk ja Kuljetus- ja matkakustannukset 46 633 mk.

Väestösuojelulautakunta. Väestösuojelulautakunnan v:n 1948 määrärahaa Arkiston järjestely ja arvaamattomat menot päätettiin sallia ylittää 34 595 mk ⁶⁾ sekä kertomusvuoden vastaavaa määrärahaa 26 700 mk ⁷⁾.

Erottajan kalliosuojan sisäänkäytävän uusiminen. Kaupunginhallitus oli oikeuttanut ⁸⁾ yleisten töiden lautakunnan antamaan Erottajan kalliosuojan sisäänkäytävän uudelleen suunnittelun professori A. Aallolle, joka tehtävän suoritettuaan oli esittänyt luonnosehdotuksen. Kaupunginhallitus päätti ⁹⁾ periaatteessa hyväksyä edellä mainitun ehdotuksen Erottajan kalliosuojan sisäänkäytävän uusimiseksi sekä oikeuttaa kaupunginhallituksen hyväksymään mahdolliset yksityiskohtaiset muutokset siihen. Edelleen valtuusto päätti, että v:n 1950 talousarvioon merkitään 4 304 000 mk:n suuruinen määräraha mainitun sisäänkäytävän rakentamista varten ja että määräraha saadaan käyttää jo kertomusvuonna.

*Työasiainlautakunnan v:n 1948 tarverahoj*a päätettiin ⁶⁾ sallia ylittää 50 000 mk.

Kansaneläkelaiissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuudet nimiseen lukuun sisältyvää v:n 1948 määrärahaa Korvaukset kansaneläkelaitokselle päätettiin ¹⁰⁾ sallia ylittää 482 102 mk.

*Raittiusvalistuslautakunnan v:n 1948 tarverahoj*a päätettiin ⁶⁾ sallia ylittää 11 500 mk.

Väkijuomaliiikkeen voittovarojen käyttö. Väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annettu lain muuttamisesta oli toukokuun 20 p:nä 1949 annettu laki, jonka 3 §:ssä selostettiin, miten niitä varoja, joita kunta saman lain 2 §:n 2 momentin mukaan näistä varoista saa, on käytettävä. Saman pykälän toisessa momentissa säädetään, että kunnan on saamiensa varojen käytöstä annettava selonteko sosiaaliministeriön hyväksyttäväksi viimeistään seuraavan vuoden maaliskuun kuluessa, ja että kunta ei ole oikeutettu saamaan osuutta vuosivoitosta, ennen kuin se on antanut hyväksytyyn selonteon varojen käytöstä edelliseltä vuodelta. Helsingin kaupunginkassaan oli lokakuussa maksettu väkijuomayhtiön voittovaroja 35 786 500 mk. Kun näiden varojen käyttö oli edellä mainitussa laissa sangen tarkoin määritelty ja kun kaupungin kertomusvuoden talousarviossa ja vuoden varrella muutoin oli myönnetty erinäisiä määrärahoja, joiden voitiin katsoa tulleen käytetyksi sellaisiin tarkoituksiin, joita kyseisessä laissa oli tarkoitettu, kaupunginhallitus oli asettanut ¹¹⁾ komitean selvittelemään, missä määrin näin oli tapahtunut ja laatimaan ehdotusta siitä, kuinka paljon eri tarkoituksiin nyt saaduista varoista ehkä lisäksi olisi vielä kertomusvuonna käytettävä. Komitean sittemmin antamasta mietinnöstä kävi ilmi, että niihin tarkoituksiin, joihin voittovaroja saadaan käyttää, oli jo etukäteen käytetty huomattavasti enemmän kuin mitä voittovaroja oli saatu. Komitea oli kuitenkin huomauttanut, että välittömään raittiustyöhön myönnetty osuus oli suhteellisen vähäinen. Kun kaupunki oli kertomusvuoden talousarviossa edellyttänyt saavansa väkijuomayhtiön voittovaroja vain 4 000 000 mk, mutta

¹⁾ Kvsto 7 p. syysk. 443 §. — ²⁾ S:n 11 p. tammik. 11 §. — ³⁾ S:n 19 p. tammik. 24 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. maalisk. 100 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. toukok. 262 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. helmik. 89 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. jouluk. 678 §. — ⁸⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 209. — ⁹⁾ Kvsto 30 p. marrask. 630 §. — ¹⁰⁾ S:n 2 p. maalisk. 125 §. — ¹¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 122.

olikin saanut yli 35 000 000 mk, olisi komitean mielestä asianmukaista, että nyt osoitetaisiin lisävaroja sekä välittömään raittiustyöhön että raitista elämäntapaa välillisesti edistäviin tarkoituksiin. Kaupunginhallitus oli yhtynyt komitean esittämiin näkökohtiin ja ehdotuksiin. Hyväksyen kaupunginhallituksen ehdotuksen ¹⁾ kaupunginvaltuusto päätti ²⁾:

oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään käyttövarojaan raittiustyön tukemiseen 3 385 000 mk;

oikeuttaa huoltolautakunnan ylittämään huoltolautakunnan ja huoltoviraston yleisen toimiston määrärahaa Alkoholistihuollon tehostaminen 500 000 mk;

oikeuttaa nuorisotyölautakunnan ylittämään tarverahojaan 200 000 mk mm. pianon ostamista varten nuorisokerhokeskukseen;

oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään käyttövarojaan nuorisojärjestöjen avustamiseen 800 000 mk; sekä

oikeuttaa urheilu- ja retkeilylautakunnan ylittämään määrärahaa Uimakoulujen apumaksut 500 000 mk ja määrärahaa Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukeminen 500 000 mk.

Edelleen valtuusto päätti, että v:n 1950 talousarvioon tehdään uusi liite, josta selviää, kuinka paljon varoja talousarviossa on myönnetty niihin tarkoituksiin, joihin väkijuomaliikkeen voittovaroja lain mukaan voidaan käyttää.

Kaupunginhallitus oli sittemmin selostanut toimenpiteitään edellä mainitun päätöksen johdosta. Niinpä oli raittiustyön tukemiseen myönnetystä lisämäärärahasta 385 000 mk jo aikaisemmin käytetty tähän tarkoitukseen. Mitä tuli raittiustyön tukemista varten jäljellä olevan 3 000 000 mk:n jakamiseen, oli raittiuseläintaloutakunta tehnyt siitä yksityiskohdallisen ehdotuksen ja kaupunginhallitus oli sen perusteella jakanut ³⁾ määrärahan. Niinikään oli nuorisotyölautakunta tehnyt ehdotuksen nuorisojärjestöjen avustamiseen varatun 800 000 mk:n jakamisesta, minkä ehdotuksen hyväksyen kaupunginhallitus oli jakanut ⁴⁾ myös tämän määrärahan. Lisäksi oli väkijuomaliikkeen voittovaroista hakeneet avustuksia useat eri järjestöt, joille kaupunginhallitus ei ollut katsonut joko voivansa avustuksia mainituista määrärahoista myöntää tai joiden esittämiin tarkoituksiin varat eivät olleet riittäneet. Kuitenkin kaupunginhallitus oli katsonut, että sellaisten vapaiden järjestöjen toimintaa varten, jotka harjoittivat suoranaista alkoholistihuoltoa, ja jotka olivat anoneet avustamäärärahaa, olisi myönnettävä vielä jonkin verran lisää. Jakamisen kaupunginhallitus oli ehdottanut ammattiviranomaisten suoritettavaksi. Hyväksyen kaupunginhallituksen edellä selostetut toimenpiteet kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ oikeuttaa huoltolautakunnan ylittämään huoltolautakunnan ja huoltoviraston yleisen toimiston määrärahaa Alkoholistihuollon tehostaminen ennen myönnetyn ylitysoikeuden lisäksi vielä 500 000 mk vapaan alkoholistihuollon tukemista varten.

Nuorisotyölautakunta. Seuraavia nuorisotyölautakunnan v:n 1948 määrärahoja päätettiin ⁶⁾ sallia ylittää alla mainitun verran: Palkkiot 23 400 mk, Siivoaminen 12 400 mk ja Tarverahat 79 486 mk.

Toimistohuoneiston hankkiminen Pasilan nuorisojärjestöille. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ merkitä v:n 1950 talousarvioon 550 000 mk toimintahuoneiston hankkimista varten Pasilan nuorisojärjestöille kortteliin n:o 572 sekä oikeuttaa nuorisotyölautakunnan käyttämään määrärahaa jo kertomusvuonna.

Kunnallisten nuorisotalojen aikaansaamista koskeva kysymys. Kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, etteivät useat eri aloitteet, jotka tarkoittivat nuoriso- ja kerhotalojen hankkimista, antaneet aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että kaupunginhallitus kehoitettiin asettamaan komitea tutkimaan ja suunnittelemaan kunnallisten nuorisotalojen aikaansaamista Helsinkiin.

8. Opetus- ja sivistystoiminta koskevat asiat

Opetustoimi

Kansakoulut. Sen johdosta, että kaupungin kansakoululaitoksen voimassa oleva ohjesääntö oli kansakoululaitosta koskevien lakien ja asetusten useiden muutosten joh-

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 23. — ²⁾ Kvsto 21 p. marrask. 606 §. — ³⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 176—177. — ⁴⁾ S:n s. 179—180. — ⁵⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 675 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. helmik. 89 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. lokak. 535 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. lokak. 510 § ja 30 p. marrask. 634 §.